

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/180/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6414203305
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 02. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Ďurian
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6414203305.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Dušana Ďuriana a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Ľubomíra Šablu, ako členov senátu, v spore žalobcov: 1/ K. W., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom v J., U. č. XXX/XX, a 2/ U. W., rod. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom v J., U. č. XXX/XX, zastúpených JUDr. Dušanom Klimom, advokátom so sídlom v Žiari nad Hronom, Sládkovičova č. 16/61, proti žalovanej K. W., rod. N., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom v J., U. č. XXX/X, zastúpenej právnym zástupcom Advokátska kancelária Líška & Partners s.r.o., IČO: 47235926, so sídlom v Žiari nad Hronom, Andreja Hlinku č. 736/3, v mene ktorého pred súdom koná Mgr. Adrian Líška, advokát a konateľ, o vypratanie bytu, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom č.k. 18C/30/2014-54 zo dňa 03.03.2017, ako súdu prvej inštancie, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby (prvý výrok) p o t v r d z u j e .

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania pred súdom prvej inštancie (druhý výrok) m e n í t a k , ž e ž a l o b c o v i a 1 / a 2 / s ú p o v i n n í s p o l o č n e a n e r o z d i e l n e n a h r a d i ť ž a l o v a n e j t r o v y k o n a n i a p r e d s ú d o m p r v e j i n š t a n c i e v p l n o m r o z s a h u , d o t r o c h d n í o d p r á v o p l a t n o s t i u z n e s e n i a s ú d u p r v e j i n š t a n c i e o u r č e n í v ý š k y t r o v k o n a n i a ž a l o v a n e j p r e d s ú d o m p r v e j i n š t a n c i e .

Žalobcovia 1/ a 2/ sú p o v i n n í s p o l o č n e a n e r o z d i e l n e n a h r a d i ť ž a l o v a n e j t r o v y o d v o l a c i e h o k o n a n i a v p l n o m r o z s a h u , d o t r o c h d n í o d p r á v o p l a t n o s t i u z n e s e n i a s ú d u p r v e j i n š t a n c i e o u r č e n í v ý š k y t r o v o d v o l a c i e h o k o n a n i a ž a l o v a n e j .

o d ô v o d n e n i e :

1. Stručný obsah napadnutého rozhodnutia (§ 393 ods. 2 prvá veta prvá rubrika Civilného sporového poriadku; ďalej len „C.s.p.“).

1.1 Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu žalobcov 1/ a 2/ zamietol (prvý výrok) a žalovanej priznal právo na náhradu trov konania spoločne a nerozdielne voči žalobcom 1/ a 2/ v rozsahu 100 % (druhý výrok).

1.2 V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že v prejednávanom spore sa žalobcovia proti žalovanej domáhali uloženia povinnosti vypratať byt č. 5 na prvom poschodí vo vchode č. X domu súpisné číslo XXX na U. ulici v J. do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal zo skutkového stavu zisteného vykonaným dokazovaním, podľa ktorého „žalobcovia sú podľa listu vlastníctva č. XXXX pre k.ú. J. bezpodielovými spoluvlastníkmi sporného bytu; podľa listu vlastníctva č. XXXX pre k.ú. J. bola ku dňu 06.01.2011 žalovaná výlučnou vlastníčkou bytu č. X v bytovom dome súpisné číslo XXX s tým, že v poznámkach boli uvedené exekučné záložné práva z titulu prebiehajúcich exekučných konaní; zo zmluvy o poskytnutí bezúčelovej flexihypotéky uzavretej medzi

VÚB banka a.s. a žalobcami vyplýva, že žalobcom bol poskytnutý úver v sume 28.707,25 €; žalobcovia listom zo dňa 21.02.2014 ponúkli žalovanej, aby sa dobrovoľne presťahovala do XX.XX.XXXX nad H. do bytu č. XX na druhom poschodí vo vchode č. XX bytového domu súpisné číslo XXX, pričom ohľadne nájmu tohto bytu uzavreli aj budúcu nájomnú zmluvu zo dňa 24.06.2013 s dohodnutým nájomným v sume 300,- € mesačne; v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/11/2014 sa žalovaná domáhala voči žalobcom určenia neplatnosti výpovede z nájmu, súd rozsudkom zo dňa 08.08.2014 žalobu zamietol, pričom rozsudok potvrdil odvolací súd rozsudkom sp. zn. 15Co/1046/2014 zo dňa 18.05.2016, keď z odôvodnenia rozhodnutí vyplýva, že medzi stranami nebola uzavretá žiadna nájomná zmluva ohľadne sporného bytu a preto nemohlo dôjsť ani k ukončeniu nájomného vzťahu výpoveďou z nájmu bytu; darovacou zmluvou zo dňa 18.03.2011 žalovaná ako darkyňa darovala žalobcom byt č. X zapísaný na LV č. XXXX pre k.ú. J.; podľa návrhu darovacej zmluvy zo dňa 18.03.2011 mali žalobcovia ako darcovia darovať žalovanej sporný byt (byt č. X zapísaný na LV č. XXXX pre k.ú. J.) s tým, že takáto zmluva nebola podpísaná, keď obidve darovacie zmluvy vyhotovovala advokátska kancelária Dobiš s.r.o.; v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/97/2013 sa žalobcovia domáhali vypratania sporného bytu s tým, že žalovaná prisľúbila svoj dlh z titulu úveru, ktorý si zobrali žalobcovia, aby vyplatili úvery žalovanej, splácať mesačnou splátkou v sume 100,- €, keď dlh žalovanej predstavuje 15.600,- €; túto žalobu vzali žalobcovia v celom rozsahu späť a konanie bolo zastavené; v konaní vedenom pod sp. zn. 19C/35/2013 sa žalovaná domáhala proti žalobcom vrátenia daru, t.j. bytu č. 6 zapísaného na LV č. XXXX pre k.ú. J., pričom jej žaloba bola zamietnutá rozsudkom zo dňa 18.12.2014, pretože nebolo preukázané, že by sa žalobcovia správali k žalovanej tak, že by tým hrubo porušovali dobré mravy; v tomto konaní svedkovia K.. C. W., S. W. a V. A. potvrdili, že mali vedomosť o tom, že malo ísť o vzájomnú výmenu bytov medzi stranami sporu a nielen o darovanie bytu zo strany žalovanej; tento rozsudok odvolací súd ako vecne správny potvrdil; podľa právneho posúdenia veci zo strany súdu prvej inštancie „po vykonanom dokazovaní mal súd preukázané, že žalovaná v súčasnosti užíva byt č. X zapísaný na LV č. XXXX pre k.ú. J. s tým, že žalobcovia sú bezpodielový spoluvlastníci tohto bytu; tiež nebolo sporné, že žalovaná darovala žalobcom byt č. X zapísaný na LV č. XXXX pre k.ú. J.; žalovaná je tiež matkou žalobcu 1/; tieto skutočnosti neboli medzi stranami sporné; podľa názoru žalobcov žalovaná nemá žiadny právny dôvod užívať predmetnú nehnuteľnosť a preto žiadali, aby ju súd vypratával s tým, že jej zabezpečia náhradné bývanie; po vykonanom dokazovaní súd dospel k názoru, že aj keď žalobcovia preukázali, že žalovaná užíva ich nehnuteľnosť, ktorej sú vlastníkami bez právneho dôvodu, nakoľko v konaní nebolo preukázané, že by bola uzavretá nájomná zmluva, resp. iná zmluva o užívaní, tak súd žalobu žalobcov zamietol, nakoľko ide zo strany žalobcov o konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože žalovaná na nich previedla iný byt, pričom takýto byt prevádzala z dôvodu, že žalobcovia na ňu prevedú byt, ktorý v súčasnej dobe užíva a z tohto dôvodu jej ho dovolili užívať; žalobcovia do dnešného dňa takúto darovaciu zmluvu nepodpísali s tým, že aj naďalej sú vlastníkami tohto bytu, pričom neobstojí ich tvrdenie, že vyplatili za žalovanú jej dlhy, nakoľko dostali za to adekvátnu hodnotu, t.j. bolo na nich prevedené vlastnícke právo k bytu, ktorý bol vo vlastníctve žalovanej; súd nemá pochybnosti o tom, že malo ísť o vzájomné darovanie si predmetných bytov, nakoľko je nelogické, aby si niekto dal vyhotoviť koncept darovacích zmlúv v advokátskej kancelárii pokiaľ nemal reálny záujem na ich uzavretí s tým, že tieto skutočnosti potvrdzovali aj výpovede svedkov K.. C. W., S. W. a V. A., ktorí vypovedali v konaní sp. zn. 19C/35/2013 (ich výpovede sú obsiahnuté v rozsudku sp. zn. 19C/35/2013 zo dňa 18.12.2014) a potvrdili, že mali vedomosť o tom, že malo ísť o vzájomnú výmenu bytov medzi stranami sporu a nielen o darovanie bytu zo strany žalovanej; súčasne je potrebné uviesť, že žalobca 1/ je syn žalovanej a podľa Zákona o rodine sú členovia rodiny povinní vzájomne si pomáhať; takéto konanie žalobcov aj keď sú vlastníkami predmetného bytu tak nemôže požívať súdnu ochranu nakoľko s prihliadnutím na vyššie uvedené skutočnosti je v rozpore s dobrými mravmi a preto súd žalobu žalobcov zamietol; súd zamietol návrh žalovanej na výsluch svedkov S.. A. A. ako aj jeho manželky, ktorí vyhotovovali predmetné darovacie zmluvy, nakoľko žalobca 1/ uviedol, že ich nezbaví mlčanlivosti a preto by súd nemohol ich prípadnú svedeckú výpoveď považovať za zákonnú, resp. by sa z dôvodu, že neboli zbavený mlčanlivosti nemohol ich výsluch vôbec uskutočniť“; na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobu žalobcov zamietol.

1.3 Súd prvej inštancie rozhodol s poukazom na ustanovenia § 3 a § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka s poukazom na článok 4 Zákona o rodine; o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p.

2. Podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní (§ 393 ods. 2 prvá veta druhá rubrika C.s.p.).

2.1 Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali žalobcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu včas odvolanie zo dňa 10.04.2017 (č.l. 62-64 spisu); rozsudok súdu prvej inštancie napadli v celom rozsahu; vyjadrili názor, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ C.s.p.) a napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.); argumentovali, že v spore preukázali, že žalovaná užíva byt bez právneho dôvodu (nezákonne), pričom zasahuje do ich vlastníckych práv, čo žalovaná nepoprela; v spore poukázali na ustanovenie článku 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka a judikát R 53/1973, pričom súd prvej inštancie k týmto skutočnostiam nezaujal žiadne stanovisko, t.j. nezdôvodnil, prečo neakceptoval stanoviská vyšších súdnych autorít; zdôraznili, že súd prvej inštancie bez akýchkoľvek dôkazov prijal záver, že medzi sporovými stranami malo dôjsť k dohode o vzájomnom darovaní (zámene bytov), pričom tento záver nie je ničím preukázaný (preukázateľný), nakoľko pre darovanie aj pre zámennú zmluvu zákon vyžaduje existenciu písomnej zmluvy a jej vklad do katastra nehnuteľností, ktorú súd prvej inštancie k dispozícii nemal, pretože takéto zmluvy v priebehu konania neboli predložené; ďalej uviedli, že podanie žaloby v súlade so zákonom súd prvej inštancie posúdil ako konanie v rozpore s dobrými mravmi napriek tomu, že na porušenie dobrých mravov žalovaná vôbec nepoukázala a ani v zmysle § 152 C.s.p. nevzniesla hmotnoprávnu námietku konania v rozpore s dobrými mravmi; poukázali na skutočnosť, že žalovaná sa zadlžovala a na sporný byt boli vedené exekúcie (jedna z nich s právom predaja bytu); je nesporné, že ako jediní rodinní príslušníci zabránili hroziacej dražbe bytu, čím by žalovaná (matka a svokra) prišla o bývanie; záver súdu prvej inštancie odporuje skutočnosti, že by chceli žalovanej darovať svoj byt a ohroziť ho ďalšími žalovanou spôsobenými exekúciami; pravda je, že žalovanej pomáhali vyplatením exekučných dlhov a umožnili jej bývať v ich byte po dohode, že za užívanie bytu im bude uhrádzať sumu 100,- € mesačne, ktorú chceli čiastočne použiť na splácanie úveru, ktorým vyplatili súdnych exekútorov za žalovanú; žalovaná plnila dohodu 5 mesiacov, potom bezdôvodne prestala sumu 100,- € mesačne platiť a nebola ochotná uzavrieť ani nájomnú zmluvu; súd prvej inštancie nevenoval žiadnu pozornosť tomu, prečo žalovaná prestala platiť dohodnutú sumu 100,- € mesačne a odmietla uzavrieť nájomnú zmluvu, pričom táto skutočnosť je jedinou príčinou súdneho sporu; poukázali na to, že žalovaná v priebehu konania nevzniesla ani jednu hmotnoprávnu námietku ich konania v rozpore s dobrými mravmi a ani ustanoveniami Zákona o rodine; súd je v civilnom sporovom konaní viazaný návrhmi strán, pretože konanie je postavené na princípe procesnej diligencie strán sporu a nie je možné konať nad rámec návrhov strán, čo je prejavom rovnosti zbraní (nástrojov procesného útoku a obrany); vyjadrili názor, že aplikácia Zákona o rodine v prejednávanej spore nemá žiadny súvis s predmetom konania a preto je svojvoľné, nakoľko nehodnotí pomoc žalovanej pred stratou bytu, ale hodnotí len samotnú žalobu, ktorá je zákonná a opodstatnená; tvrdili, že žalovanej pomáhali a pomáhajú po všetkých stránkach, avšak pokiaľ dochádza k neoblohnému zásahu do ich vlastníckeho práva zo strany žalovanej napriek prosbe o plnenie dohody aspoň čiastočnou úhradou za užívanie bytu, tento stav nemožno tolerovať, navyše keď žalovaná užíva byt s ďalšou osobou v ich neprospech; na základe uvedeného navrhli, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a ich žalobe v plnom rozsahu vyhovel.

2.2 Žalovaná vo vyjadrení zo dňa 03.07.2017 (č.l. 71 spisu) k odvolaniu žalobcov prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedla, že sa plne stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku; vyjadrila názor, že súd sa vysporiadal so všetkými skutočnosťami, ktoré boli predmetom konania a posúdil konanie žalobcov ako rozporné s dobrými mravmi, pretože na nich previedla iný byt, pričom dôvodom prevodu bola skutočnosť, že žalobcovia na ňu prevedú sporný byt a z tohto dôvodu jej ho aj dovolili užívať; tieto skutočnosti boli jednoznačne preukázané vykonaným dokazovaním; vyjadrila názor, že členovia rodiny si majú vzájomne pomáhať a preto konanie žalobcov (najmä žalobcu 1/) nemôže požívať súdnu ochranu; na základe uvedeného navrhla potvrdenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

2.3 Žalobcovia v replike zo dňa 17.07.2017 (č.l. 74-75 spisu) prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedli, že žalovaná v podanom vyjadrení nereagovala na odvolaním namietané nedostatky, t.j. výhrady ohľadne nesprávnych skutkových zistení, nesprávnej aplikácii právnych noriem a možnosti použitia rozporu s dobrými mravmi, ktoré neboli uplatnené, vznesené, či preukázané vykonanými dôkaznými prostriedkami; rozhodnutie odporuje zákonu, pretože pre darovanie, či zámennú zmluvu sa zo zákona vyžaduje existencia písomnej formy a vklad do príslušného katastra nehnuteľností, ktoré súd nemal k dispozícii a rozhodol len na základe tvrdenia žalovanej; poukázali na to, že žalovaná vo vyjadrení zopakovala svoje tvrdenia, na ktoré neuniesla žiadne dôkazné bremeno a jej procesná obrana nebola na prvej inštancii o tieto skutočnosti opretá; žalovaná neuviedla, o ktoré dôkazy, ktoré mal súd prvej inštancie k dispozícii, opiera svoje tvrdenia, tiež nezdôvodnila, z akého ustanovenia zákona, súdnej

praxe, či prijatých záverov vyšších súdnych autorít prijala záver, že konanie žalobcu 1/ (jej syna) nemôže požívať právnu ochranu; vyjadrili názor, že aplikácia Zákona o rodine nie je v civilnom sporovom konaní relevantná a je aplikovateľná len na nesporové konania, pretože zakladá nesprávny precedens akémukoľvek subjektu, ktorý je v rodinnom zväzku, domáhať sa voči osobe v práve, aby nepožíval zákonom danú ochranu, čo je neprípustné; na základe uvedeného trvali na podanom odvolaní a navrhli mu v celom rozsahu vyhovieť.

2.4 Repliku žalobcov doručil súd prvej inštancie právnomu zástupcovi žalovanej dňa 25.05.2018 (č.l. 83 spisu); žalovaná v duplike zo dňa 29.05.2018 (č.l. 86 spisu) uviedla, že v plnom rozsahu zotrváva na všetkých svojich tvrdeniach.

3. Dôkazy vykonané v odvolacom konaní a ich vyhodnotenie (§ 393 ods. 2 prvá veta tretia rubrika C.s.p.).

3.1 V prejednávanom spore nevykonal odvolací súd v odvolacom konaní žiadne dôkazy a pri rozhodovaní bol viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.).

4. Zistený skutkový stav a právne posúdenie veci s prípadným odkazom na ustálenú rozhodovaciu prax (§ 393 ods. 2 prvá veta štvrtá rubrika C.s.p.).

4.1 Konanie v prejednávanom spore začalo pred 30.06.2016. Dňa 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok; podľa § 470 ods. 1 C.s.p., ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti; podľa § 470 ods. 2 C.s.p., právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované; ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní vecí, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany.

4.2 Krajský súd, funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 34 C.s.p., preskúmal vec bez potreby nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 C.s.p. len v rozsahu odvolania podľa § 379 C.s.p. a z dôvodov vymedzených v odvolaní podľa § 380 ods. 1 C.s.p. a rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o zamietnutí žaloby žalobcu (prvý výrok) podľa § 387 ods. 1 a 2 C.s.p. ako vecne správne potvrdil.

4.3 Podľa § 387 ods. 1 C.s.p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

4.4 Podľa § 387 ods. 2 C.s.p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

4.5 Odvolací súd preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky žalobcov ako aj predchádzajúce konanie spolu s napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie a udáva, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie ohľadne nedôvodnosti žaloby z dôvodu rozporu výkonu práva žalobcov s dobrými mravmi, v tomto smere si osvojuje dôvody napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a v zmysle § 387 ods. 1 a 2 C.s.p. na tieto v plnom rozsahu poukazuje. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a reagujúc na odvolacie dôvody odvolací súd udáva, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a súčasne vec správne právne posúdil. Z dôvodu, že odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný (§ 379 C.s.p.; § 380 C.s.p.), pri posudzovaní veci sa zaoberal len námietkami uvedenými v odvolaní a procesným postupom súdu prvej inštancie, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozsudku z hľadiska, či došlo k vadám, ktoré sa týkajú procesných podmienok (§ 380 ods. 2 C.s.p.).

4.6 Odvolanie žalobcov nie je dôvodné.

4.6.1 Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že v prípade podania žaloby v prejednávanom spore o vypratanie žalovanej zo sporného bytu ide o výkon práva žalobcov v rozpore s

dobrymi mravmi (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka); Občiansky zákonník pojem dobré mravy pre účely občianskoprávných vzťahov nedefinuje; pod dobrými mravmi možno vo všeobecnosti rozumieť pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku; ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka je všeobecným ustanovením hmotnoprávnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, ak tomu tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť; výkon práva sa prieči dobrým mravom pokiaľ nerešpektuje niektoré zo súhrnu základných spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré preukázali počas historického vývoja určitú mieru stálosti (nemennosti), vyjadrujú podstatné historické tendencie a stotožňuje sa s nimi podstatná časť spoločnosti; dobré mravy možno stotožniť so všeobecne spoločensky uznávanými zásadami konania v právnom styku (pocťivosť, nezneužívanie výkonu práv, nešikanózný spôsob výkonu práva, rešpektovanie rovnosti účastníkov občianskoprávných vzťahov); za výkon práva priečiaci sa dobrým mravom v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka treba považovať konanie, ktoré je všeobecne neakceptovateľné z hľadiska v spoločnosti prevládajúcich mravných zásad a princípov vzájomných vzťahov medzi ľuďmi; súlad výkonu práva s dobrými mravmi treba posudzovať vždy komplexne so zreteľom na konkrétnu situáciu na oboch stranách sporu (nielen osoby vykonávajúcej určité právo, ale aj osoby týmto úkonom dotknutej) s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti a nezávisle od vedomia a vôle (zavinenia) toho, kto právo alebo povinnosť vykonáva; ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka pritom nemá vlastnú priamu normotvornú platnosť, t.j. upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie ustanovení, ktoré priamo upravujú právne vzťahy, a to na základe všeobecných morálnych pravidiel, elementárnej slušnosti, tolerancie a morálneho charakteru konajúcich; súdna prax úplne nevyklúčila možnosť zamietnutia žaloby na vypratanie bytu pre rozpor výkonu práva žalobcu (vlastníka bytu) s dobrými mravmi, v prípade zamietnutia takejto žaloby však požaduje existenciu konkrétnych dôvodov, ktoré takýto postup dostatočne odôvodňujú za účelom zachovania spravodlivej rovnováhy medzi vlastníckym právom vlastníka (žalobcu) a právom osoby (žalovaného) na obydlie; v prípade žaloby o vypratanie bytu je pre posúdenie, či výkon práva je alebo nie je v rozpore s dobrými mravmi nevyhnutné náležité posúdenie záujmu vlastníka uplatňujúceho ochranu svojho vlastníckeho práva vo vzťahu k nehnuteľnosti a na druhej strane záujem vypratávaného subjektu, u ktorého sa môže za určitých okolností javiť jeho vypratanie ako neprimerane tvrdé (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/53/2015 zo dňa 26.01.2016); výkon práva, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi súd celkom alebo sčasti odoprie, pričom toto pravidlo sa vzťahuje na výkon akéhokoľvek súkromného práva, preto nie je žiadny zákonný dôvod, aby z neho bol vyčlenený niektorý druh vlastníckych žalôb (žaloba na vypratanie bytu); skutočnosť, že výkon vlastníckeho práva realizovaný žalobou o vypratanie bytu je v rozpore s dobrými mravmi sa tak podľa okolností konkrétneho prípadu prejaví buď určením dlhšej lehoty na vypratanie, viazaním vypratania na poskytnutie bytovej náhrady alebo aj zamietnutím žaloby pre tento čas, t.j. do zmeny pomerov; zamietnutie žaloby o vypratanie bytu pre rozpor výkonu vlastníckeho práva s dobrými mravmi pripadá výnimočne do úvahy v prípade, kedy výkon práva vážne poškodí užívateľa veci bez toho, aby vlastníkovi priniesol zodpovedajúci prospech a vyhovenie žalobe by sa týkalo obzvlášť významného záujmu žalovaného, t.j. spravidla záujmu na zaistení bývania; o rozpor výkonu vlastníckeho práva realizovaného žalobou na vypratanie bytu s dobrými mravmi by naopak nešlo predovšetkým v prípade, že by žalovaný svojvoľne poškodzoval práva žalobcu (porovnaj stanovisko občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. Cpjn 6/2009 zo dňa 14.04.2009); z týchto všeobecných hľadísk vychádzal aj odvolací súd pri rozhodovaní o podanom odvolaní žalobcov.

4.6.2 Medzi stranami nebolo sporné, že sporný byt je v celosti v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobcov ako manželov a že žalovaná ho užíva bez právneho dôvodu; žalovaná je matkou žalobcu 1/ a svokrou žalobkyne 2/; súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal aj z ustanovenia článku 4 Zákona o rodine, podľa ktorého všetci členovia rodiny majú povinnosť vzájomne si pomáhať a podľa svojich schopností a možností zabezpečovať zvyšovanie hmotnej a kultúrnej úrovne rodiny; pokiaľ žalobcovia v podanom odvolaní s aplikáciou uvedeného ustanovenia nesúhlasili s poukazom na to, že jeho aplikácia je na mieste len v nesporovom konaní podľa Civilného mimosporového poriadku, odvolací súd naopak zastáva názor, že predmetné ustanovenie Zákona o rodine (ako súčasť jeho základných zásad) je vyjadrením spoločnosťou všeobecne akceptovaného správania sa členov rodiny navzájom, ktoré môže byť vo všeobecnosti chápané aj ako jeden z obsahov pojmu dobré mravy pre účely výkonu práv aj v občianskoprávných vzťahoch; žalobcovia v podanom odvolaní výslovne uplatnili odvolacie dôvody smerujúce proti skutkovým zisteniam súdu prvej inštancie z vykonaného dokazovania (§ 365 ods. 1 písm. f/ C.s.p.) ako aj proti právnomu posúdeniu veci zo strany súdu prvej inštancie (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.); súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal zo zistenia, že medzi stranami existovala dohoda,

že žalovaná daruje svoj byt žalobcom (ide o byt č. 6 zapísaný na LV č. XXXX pre k.ú. J., v ktorom v súčasnosti bývajú žalobcovia) a žalobcovia darujú sporný byt (t.j. byt č. X zapísaný na LV č. XXXX pre k.ú. J.) žalovanej, pričom došlo len k uzavretiu darovacej zmluvy zo dňa 18.03.2011, ktorou darovala žalovaná svoj byt žalobcom; žalobcovia v prvom rade namietali, že súd prvej inštancie „bez akýchkoľvek dôkazov prijal záver, že medzi sporovými stranami malo dôjsť k dohode o vzájomnom darovaní bytov“; v tejto súvislosti však z odôvodnenia napadnutého rozsudku jednoznačne vyplýva, že súd prvej inštancie dospel k uvedenému záveru o preukázaní existencie dohody o vzájomnej výmene bytov na základe skutočnosti, že k uvedenému dňu 18.03.2011 bol advokátskou kanceláriou S.. A. A. okrem skutočne uzavretej darovacej zmluvy vyhotovený aj ďalší návrh darovacej zmluvy o prevode vlastníckeho práva k spornému bytu na žalovanú, pričom k podpisu tejto zmluvy zo strany žalobcov nedošlo a súčasne o existencii predmetnej dohody v konaní vedenom pod sp. zn. 19C/35/2013 vypovedali svedkovia K.. C. W., S. W. a V. A., ktorí potvrdili, že mali vedomosť o tom, že malo ísť o vzájomnú výmenu bytov medzi stranami sporu a nielen o darovanie bytu zo strany žalovanej; podľa zvukového záznamu z pojednávania zo dňa 03.03.2017 súd prvej inštancie vykonal dokazovanie spisom sp. zn. 19C/35/2013; súd prvej inštancie teda v napadnutom rozsudku označil konkrétne skutočnosti a dôkazy, z ktorých pri rozhodovaní vychádzal a na základe ktorých dospel k záveru o preukázaní predmetnej dohody o vzájomnej výmene bytov medzi sporovými stranami (návrh darovacej zmluvy a výpovede svedkov); podľa názoru odvolacieho súdu preto neobstojí len všeobecné tvrdenie žalobcov v odvolaní, že súd prvej inštancie v tomto smere pri rozhodovaní dospel k uvedenému záveru „bez dôkazov“ a toto tvrdenie žalobcov tak nebolo spôsobilé spochybníť predmetné skutkové zistenie súdu prvej inštancie; neobstojí preto ani odvolacia námietka žalobcov, že predmetné skutkové zistenie je nepreukázateľné, resp. že by ho bolo možné preukázať len písomnou (zámennou) zmluvou, pretože v prípade existencie takejto zmluvy by zrejme odpadol predmet sporu (žalovaná by bola na základe písomnej zmluvy vlastníčkou sporného bytu); uvedené skutkové zistenie je však postačujúce pre záver súdu prvej inštancie, aký bol zámer sporových strán ohľadne výmeny bytov (aká bola ich dohoda) a že žalobcovia svoju časť dohody o prevode sporného bytu na žalovanú nedodrжали; podľa názoru súdu neobstojí ani odvolacia námietka žalobcov, že „žalovaná v priebehu konania na porušenie dobrých mravov vôbec nepoukázala a ani v zmysle § 152 C.s.p. nevzniesla hmotnoprávnu námietku konania v rozpore s dobrými mravmi“, čím zrejme vytýkali súdu prvej inštancie, že bez návrhu prihliadol na rozpor výkonu práva žalobcov formou žaloby na vypratanie bytu s dobrými mravmi; podľa § 152 C.s.p. hmotnoprávna námietka je právny úkon strany spôsobujúci zmenu, zánik alebo oslabenie práva protistrany; z uvedeného je zrejmé, že ani prípadnú obranu žalovanej poukazom na rozpor konania žalobcov s dobrými mravmi, by nebolo možné považovať za hmotnoprávnu námietku podľa § 152 C.s.p.; zo strany súdu prvej inštancie išlo v prípade ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka o aplikáciu práva na zistený skutkový stav, na ktorú bol v zmysle zásady súd pozná právo (iura novit curia) oprávnený a povinný, keď v tomto smere (v otázke aplikácie práva) nebol limitovaný aktivitou procesných strán (osobitne žalovanej) a prípadným právnym posúdením veci zo strany sporových strán nie je pri rozhodovaní ani viazaný; odvolací súd sa preto stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že v prípade žaloby žalobcov ide o výkon vlastníckeho práva (realizovaný žalobou na vypratanie bytu) v rozpore s dobrými mravmi, pretože žalovaná ako matka (žalobca 1/), resp. svokra (žalovaná 2/) darovala svoj byt žalobcom a žalobcovia nesplnili dohodu a sporný byt nedarovali žalovanej; v rozpore s týmto záverom nie je ani skutočnosť, že žalobcovia vyplatili dlhy žalovanej (15.600,- €), čo nebolo medzi stranami sporné, pretože v prípade žalobcu 1/ išlo v istom zmysle aj o ochranu jeho budúceho dedičstva a za vyplatenie dlhov žalovanej nadobudol (spolu so žalobkyňou 2/) dostatočnú majetkovú protihodnotu (trojizbový byt); pokiaľ ide o tvrdenie žalobcov, že žalovanej umožnili v spornom byte bývať po dohode, že za užívanie bytu im bude uhrádzať sumu 100,- € mesačne ako splátku úveru; v tejto súvislosti odvolací súd udáva, že žalobcom nič nebráni domáhať sa splnenia tejto povinnosti žalobou (žalobcovia na pojednávaní dňa 03.03.2017 cestou svojho právneho zástupcu ako aj v odvolacom konaní sami priznali, že jediným dôvodom predmetného sporu je neplatenie zo strany žalovanej), resp. nič im nebráni domáhať sa od žalovanej vydania prípadného bezdôvodného obohatenia za užívanie sporného bytu; na druhej strane zo zhodných tvrdení sporových strán vyplýva, že žalovaná platí služby spojené s užívaním sporného bytu, žalobcom tak nevzniká dlh, preto nemožno dospieť k záveru, že by žalovaná poškodzovala žalobcov; žalobcovia majú potrebu bývania zabezpečenú vlastníctvom bytu, v ktorom v súčasnosti bývajú (a ktorý nadobudli darovaním od žalovanej); ponúknutú bytovú náhradu považuje odvolací súd za neprimeranú, pretože náhradný byt sa nachádza v inom meste (U. nad H.) než je trvalý pobyt žalovanej (J.); nakoniec z obsahu spisu vyplýva, že medzi stranami pod sp. zn. 19C/35/2013 prebiehalo konanie, v ktorom sa žalobkyňa voči žalobcom domáhala vrátenia daru (sporného bytu), keď žaloba žalobkyne bola zamietnutá rozsudkom č.k. 19C/35/2013-99 zo dňa 18.12.2014, ktorý bol potvrdený

rozsudkom odvolacieho súdu č.k. 15Co/195/2015-127 zo dňa 23.03.2016; toto konanie však netvorí (prejudiciálne) prekážku pre zamietnutie žaloby žalobcov v prejednávanej spore, pretože súdy v konaní sp. zn. 19C/35/2013 pri rozhodovaní nehodnotili existenciu dohody medzi stranami ohľadne vzájomného darovania bytov a pri rozhodovaní z nej ani nevychádzali (hodnotili len správanie sa žalobcov voči žalovanej po uzavretí darovacej zmluvy zo dňa 18.03.2011 z hľadiska hrubého porušenia dobrých mravov, keď výslovne vychádzali z názoru, že „darca sa ako dôvodu vrátenia daru nemôže dovoliť skutkových okolností, ktoré nastali alebo existovali v dobe pred darovaním, prípadne okolností, za ktorých bol právny úkon urobený a o ktorých obe strany pri uzatváraní zmluvy vedeli“); preto aj podľa názoru odvolacieho súdu boli splnené podmienky pre zamietnutie žaloby žalobcov pre rozpor výkonu ich vlastníckeho práva s dobrými mravmi (ide o zamietnutie žaloby pre tento čas, t.j. do zmeny pomerov, výsledok tohto sporu tak netvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci pre prípadný nový spor v prípade podstatnej zmeny pomerov oproti pomerom v prejednávanej spore); odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že za uplatnené odvolacie dôvody a ich obsah zodpovedá výlučne odvolateľ (žalobcovia) a odvolací súd pri viazanosti odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1 C.s.p.) môže skúmať dôvodnosť odvolania len z hľadiska spôsobilosti uplatnených odvolacích dôvodov privodiť zmenu alebo zrušenie napadnutého rozsudku; z hľadiska prejednávanej spore teda aj keď žalobcovia v podanom odvolaní nesúhlasili so skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov, skutkový stav zistený vykonaným dokazovaním popísaný v napadnutom rozsudku podľa odvolacieho súdu vyplýva z vykonaného dokazovania a súd prvej inštancie sa vo vzťahu k predmetu konania nedopustil nesprávneho postupu pri hodnotení výsledkov dokazovania, keď z tohto hľadiska (t.j. z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov) nie je napadnutý rozsudok postihnutý ani nesprávnym právnym posúdením veci; odvolací súd zdôrazňuje, že z iného hľadiska ako uplatnených odvolacích dôvodov napadnutý rozsudok nehodnotil (pri viazanosti odvolaním ani nebol oprávnený hodnotiť); na základe uvedeného odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o zamietnutí žaloby žalobcov (prvý výrok) ako vecne správny potvrdil.

5. Podstatné vyjadrenia strán prednesené v konaní na súde prvej inštancie, s ktorými sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal súd prvej inštancie (§ 393 ods. 2 prvá veta piata rubrika C.s.p. v spojení s § 387 ods. 3 prvá veta C.s.p.).

5.1 V prejednávanej spore odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie ani v obsahu spisu neidentifikoval žiadne podstatné vyjadrenia strán, s ktorými by sa súd prvej inštancie nevysporiadal.

6. Podstatné tvrdenia strán uvedené v odvolaní (§ 393 ods. 2 prvá veta piata rubrika C.s.p. v spojení s § 387 ods. 3 druhá veta C.s.p.).

6.1 Žalobcovia podané odvolanie odôvodnili tým, že v prejednávanej spore dospel súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ C.s.p.) a napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C.s.p.). Skutkové zistenia súdu prvej inštancie z vykonaných dôkazov ako aj právne posúdenie veci sa však obsahom uplatnených odvolacích dôvodov podľa odvolacieho súdu žalobcom nepodarilo spochybníť (body 4.5 a 4.6.2 odôvodnenia).

7. Na základe uvedeného odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby (prvý výrok) ako vecne správne potvrdil.

8. Odvolanie žalobcov smerovalo aj proti výroku napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania (druhý výrok), ktorý je súčasne závislým výrokom (§ 379 písm. a/ C.s.p.); odvolací súd preto preskúmal aj tento výrok napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a dospel k záveru o nevyhnutnosti jeho zmeny podľa § 388 C.s.p., podľa ktorého odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie; súd prvej inštancie v zmysle § 255 ods. 1 C.s.p. správne podľa výsledku konania priznal nárok na náhradu trov konania plne úspešnej žalovanej v plnom rozsahu; nakoľko však vo výroku o trovách konania súd prvej inštancie nevyjadril povinnosť plnenia náhrady trov konania, zostal výrok o trovách konania v tejto podobe nevykonateľný; preto bolo podľa názoru odvolacieho súdu nevyhnutné tento výrok z formálnych dôvodov zmeniť a uložiť žalobcom povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanej trovy konania pred súdom prvej inštancie v plnom rozsahu; z dôvodu vykonateľnosti rozhodnutia o trovách konania formuloval odvolací súd výrok

o nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie do povinnosti ich náhrady (pozri aj bod 9 odôvodnenia). O samotnej výške náhrady trov konania žalovanej pred súdom prvej inštancie rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

9. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci a v spojení s § 262 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Nakoľko žalovaná bola v odvolacom konaní v plnom rozsahu úspešná, priznal jej odvolací súd proti žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Z dôvodu vykonateľnosti rozhodnutia o trovách konania formuloval odvolací súd výrok o nároku na náhradu trov odvolacieho konania do povinnosti ich náhrady (porovnaj napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/222/2016 zo dňa 23.03.2017, sp. zn. 6Cdo/57/2017 zo dňa 30.05.2017, sp. zn. 6Cdo/196/2016 zo dňa 22.06.2017 a sp. zn. 7Cdo/123/2016 zo dňa 04.04.2017). O samotnej výške náhrady trov odvolacieho konania žalovanej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

10. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 druhá veta C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.); dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C.s.p. (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).